

Abstract

En stor del af jordemødrene på landets hospitaler varetager i dag opgaver, der indebærer vejledning af jordemoderstuderende. Disse jordemødre, som kaldes kontaktjordemødre, har muligheden for at gennemføre en efteruddannelse, rettet mod at styrke dem, både teoretisk og metodisk i deres arbejdsopgaver. Artiklen her behandler spørgsmålet om, hvorledes sådanne uddannelsesmuligheder kan have indvirkning på kontaktjordemødrenes selvopfattelse og professionelle identitet.

Indledning

På et af landets regionshospitaler har man valgt at prioritere udviklingen af kontaktjordemødrenes pædagogiske kompetencer ved at afsætte økonomiske midler hertil. På dette hospital er målsætningen, at samtlige kontaktjordemødre får muligheden for at opkvalificere deres pædagogiske kompetencer gennem seks ugers uddannelse inden for klinisk vejledning. Denne prioritering og målsætning skyldes både en forventning om, at kontaktjordemødrene opnår kompetencer til at bedrive vejledning samt, at de studerende derved opnår større udbytte heraf. Således er sigtet med udviklingen af kontaktjordemødrenes vejlederfaglige kompetencer henvendt primært mod virkning på et praktisk plan. Men kan uddannelse af kontaktjordemødrene tænkes at indvirke på andre niveauer end blot det praktiske og udførelsesmæssige?

Forskning i uddannelses indvirkning på kontaktjordemoderens rolle

I arbejdet med et forskningsprojekt omhandlende indvirkninger af en formalisering af den kliniske vejledning er det, på baggrund af observationer og interviews med fire kontaktjordemødre, belyst, at kontaktjordemødrene i deres vejledningspraksis i høj grad trækker på de situationer, de står i, deres erfaringer inden for jordemoderfaget samt deres viden om de studerendes evner og personlighed, når de udfører deres rolle som kontaktjordemoder (Christensen et al., 2014). I rollen som kontaktjordemoder anvendes den praktisk funderede viden dermed som udgangspunkt for de fleste vejledningssituationer. Udviklingen af kontaktjordemødrenes pædagogiske kompetencer, gennem uddannelse, har således en mindre synlig betydning for selve den praktiske udøvelse af vejledning. Gennem forskningsprojektets analyser er det hertil synliggjort, at uddannelse og kompetenceudvikling af kontaktjordemoderen snarere har en symbolsk betydning for kontaktjordemoderens rolle og arbejdsopgaverne i forbindelse hermed. Uddannelse kan således være et led i kontaktjordemoderens legitimering af eget fag (Abbott, 1988; 178). Med uddannelsen får kontaktjordemoderen mulighed for at begrunde de valg, hun gør sig i sin vejledning med teoretisk opbakning. Dermed kan uddannelsen give kontaktjordemoderen både en sikkerhed og en stolthed i sin rolle i praksis, hvilket en af de fire adspurgte kontaktjordemødre fremhæver:

2

”Vi vil jo gerne dygtiggøre os på mange områder. Det er jo en af måderne at dygtiggøre os på. Det er jo ved, at de fleste har den der uddannelse, og ligesom kan bryste sig af det.”

Muligheden for at komme væk og tænke

Forskningens resultater peger desuden på, at kontaktjordemødrene, der har en uddannelse inden for klinisk vejledning, er bedre rustede til at reflektere over deres egen rolle over for de studerende, da uddannelse giver dem redskaber og teorier, der kan sætte deres vejledningsmetoder i et større perspektiv. En kontaktjordemoder på Regionshospitalet nævner, at uddannelsen inden for klinisk vejledning, for hende, var en god mulighed for at *”komme væk”* fra arbejdet med de studerende og få et pusterum, hvor hun kunne reflektere over situationer fra hverdagens rutinemæssige gang. Hverdagen på Regionshospitalet foregår ofte i et tempo, der ikke tillader megen eftertænkning og refleksion over egne handlinger – der er tid til refleksion med den studerende over situationerne, der er forløbet i vagten, men refleksionen over egen praksis må ofte vente til man kommer hjem og ligger i sengen om aftenen. Og her kan det netop vise sig, at være godt med en uddannelse i bagagen. Som en kontaktjordemoder fortæller, har uddannelsen inden for klinisk vejledning gjort hende *”mere opmærksom på, hvorfor man gør det man gør, og hvad det gør ved de studerende”*. Uddannelse har dermed indvirkning på et plan, der ikke umiddelbart er synligt for omverdenen. Det påvirker den enkelte kontaktjordemoder på et individuelt og personligt plan, og gør hende i stand til at forholde sig til sin egen identitet og profession som kontaktjordemoder. Hertil pointerer professor Steen Wackerhausen, at professionsidentiteten ikke blot bør *”indbefatte det ”at være en af vores slags”, men også ”at være en, som forholder sig til (at være én af) vores slags”*” (Wackerhausen, 2004; 27). Og netop dette sidste led kan uddannelse være med til at sørge for. Den tid kontaktjordemoderen bruger på skolebænken, er således ikke uvæsentlig. Det er gennem uddannelse, hun etablerer en læringshorisont og optik, som har betydning for senere erfaringsdannelse og dermed sin praksis som kontaktjordemoder (Wackerhausen, 2004; 17).

Den professionelle identitet udvikles gennem uddannelse

Kontaktjordemoderens professionelle identitet konstrueres blandt andet ud fra praksis – ud fra hendes arbejdsopgaver i fagfeltet (Molander & Terum, 2010; 328). Men såvel som praksis kan være med til at forme kontaktjordemoderen i sin rolle som vejleder, så kan uddannelse ligeledes være med til at konstruere, udvikle og styrke hendes professionelle identitet. Gennem uddannelse får kontaktjordemoderen en indsigt i sin egen rolle og muligheden for at skabe ny viden herom, som ikke, på samme måde, kan opnås gennem praksis.

”Det er vigtigt, at man har forståelse for det man gør, og at man også har en pædagogisk indgangsvinkel og en psykologisk for den sags skyld. Og det er jo noget af det, vi har fordybet os i”

Dette forklarer en kontaktjordemoder om det udbytte, hun fremhæver at have opnået gennem uddannelsen inden for klinisk vejledning. Således har denne kontaktjordemoder fået udvidet sin horisont i forhold til de arbejdsområder, der indebærer vejledning af de studerende. Et andet aspekt der gennem uddannelse er medvirkende til at styrke kontaktjordemoderens professionelle identitet, er den anerkendelse, hun oplever at få, når uddannelse og kompetenceudvikling af kontaktjordemødrene bliver prioriteret økonomisk af ledelsen. En kontaktjordemoder påpeger, at hun *”synes det er dejligt at være et sted, hvor man får noget videreuddannelse”* og, at det påvirker hende positivt, når hun kan mærke, at hendes arbejdsområde bliver taget alvorligt, og at der ligefrem bliver postet penge i at udvikle hende som professionel person.

Det jeg gør, er rigtigt

Inden kontaktjordemødre får tilbudt en uddannelse inden for klinisk vejledning prioriteres det, at de, som minimum, har haft to års arbejde som autoriseret jordemoder. Hertil prioriteres det på Regionshospitalet, at kontaktjordemødrene inden uddannelsen ydermere har haft erfaring med at varetage vejledning af studerende. Chefjordemoderen på Regionshospitalet har den holdning, at kontaktjordemødrene gerne skal have haft et par eller flere studerende, inden de tilbydes uddannelsen inden for klinisk vejledning. Hun begrundet dette med, at kontaktjordemødrene derved får et større billede af de problemstillinger, der viser sig i arbejdet med vejledningen af de studerende, og således er klar til at se disse problemstillinger i et teoretisk perspektiv. Med en uddannelse kan kontaktjordemoderen få bekræftelse i de arbejdsmetoder, hun til dagligt benytter sig af i vejledningen af de studerende. Dette udbytte fremhæves af en kontaktjordemoder som særligt vigtigt, fordi de studerende nu til dags, med den nye professionsbachelorreform fra 2001, er utrolig skarpe og opdaterede både i deres refleksive evner og i videnskabsteori, hvilket ikke tidligere har været en del af jordemoderuddannelsen. Her medvirker uddannelsen inden for klinisk vejledning til en sikkerhed i kontaktjordemødrenes arbejde:

”Jeg bliver bekræftet i, at det har noget at sige, det jeg gør - altså det vi har arbejdet på, der oppe på uddannelsen, at der er en mening med det og at det jeg gør, er rigtigt.”

Så den usikkerhed en opdateret og kompetent studerende (formodentligt ikke bevidst) kan fremkalde hos en kontaktjordemoder, kan erstattes af troen på sig selv og følelsen af at være kompetent, hvilket kontaktjordemoderen kan opnå gennem uddannelse.

Energi og selvtillidsboost

At tage imod tilbuddet om uddannelse kan for nogle kontaktjordemødre forekomme som et grænseoverskridende valg. En tur mere på skolebænken, hvor man skal terpes gennem teorier, læse lektier og skrive opgaver. Det er ikke alle kontaktjordemødre, der tiltales af disse forventninger. En af kontaktjordemødrene fra Regionshospitalet fortæller, hvordan hun var usikker på at lade sig indskrive til at gennemføre en uddannelse inden for klinisk vejledning. Som hun selv formulerer det, var hun før

4

uddannelsen ikke den store haj til teori, og det med at gå i skole var ikke umiddelbart fristende. Kontaktjordemoderen valgte alligevel at forsøge sig med en uddannelse inden for klinisk vejledning. Og her blev hun positivt overrasket over forløbet og udbyttet. Kontaktjordemoderen oplevede, at al hendes viden og erfaring fra praksis var anvendeligt på skolebænken: *"Jeg fik topkarakterer og det gav da lidt på selvtilliden"*, forklarer kontaktjordemoderen leende. Uddannelse kan dermed give kontaktjordemødrene et tiltrængt selvtillidsboost og en fornyet energi til at påtage sig rollen som kontaktjordemoder.

Litteratur

- Christensen, Christina E.; Palmblad, Nicoline G.; Sønderstrup, Line (2014). Kontaktjordemoder – en profession i forandring?
- Abbott, Andrew (1988). The System of Professions – An Essay on the Division of Expert Labor. The University of Chicago
- Molander, Anders; Terum, Lars Inge (2010). Profesjonsstudier. 2. oplag. Universitetsforlaget